

ผลการทำกลุ่มช่วยเหลือตนเองของผู้สูงอายุที่ชิมเส้า
ในบ้านพักคนชราบ้านภูโฮเซฟ
จังหวัดขอนแก่น

นางสาวรวิธรรม ลีทองอิน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาจิตเวชศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2535

ISBN 947-579-847-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

018381

15101550

THE EFFECT OF SELF-HELP GROUP IN DEPRESSED ELDERLY
AT ST. JOSEPH'S HOME IN KHON KAEN

Miss Orawan Leethong-in

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
For the Degree of Master of Science

Department of Psychiatry

Graduate School

Chulalongkorn University

1992

ISBN 974-579-847-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลการทํากลุ่มช่วยเหลือตนเองของผู้สูงอายุที่กัมเข้ร้าง
 ในบ้านพักคนชราที่ถนนโยเซฟ จังหวัดขอนแก่น
 โดย นางสาวอรรฉรม ลีทองอิน
 ภาควิชา จิตเวชศาสตร์
 อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิง ภิรมย์ สุคนธาภิรมย์
 อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ศาสตราจารย์ ดร. อนันต์ ศรีโสภาก

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่ง
 ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

ผ. ภิรมย์

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
 (ศาสตราจารย์ ดร. ถาวร วัชรนัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

[Signature]

.....ประธานกรรมการ
 (นายแพทย์ อุดม ลิขณวิจารย์)

[Signature]

.....กรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิง ภิรมย์ สุคนธาภิรมย์)

[Signature]

.....กรรมการ
 (อาจารย์ พวงสร้อย วรรณกุล)

[Signature]

.....กรรมการ
 (ศาสตราจารย์ ดร. อนันต์ ศรีโสภาก)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

นางสาวอรรวรรณ ลีทองอิน : ผลการทำกลุ่มช่วยเหลือตนเองของผู้สูงอายุที่ซึมเศร้าในบ้านพักคนชราที่บุญโยเซฟ จังหวัดขอนแก่น (THE EFFECT OF SELF-HELP GROUP IN DEPRESSED ELDERLY AT ST. JOSEPH'S HOME IN KHON KAEN.) อ.ที่ปรึกษา : รศ. พญ. ภิรมย์ ลุนคนธาภิรมย์, อ.ที่ปรึกษาร่วม ศ.ดร.อนันต์ ศรีโสภณ, 114 หน้า ISBN 947-579-847-9

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลการทำกลุ่มช่วยเหลือตนเองของผู้สูงอายุที่ซึมเศร้า 32 คนในบ้านพักคนชราที่บุญโยเซฟ จังหวัดขอนแก่น เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบ Solomon Four Group Design ประกอบด้วยกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 2 กลุ่ม โดยการสุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุกลุ่มละ 8 คน ทำการทดสอบก่อนและหลังการบำบัดด้วย Geriatric Depression Screening Scale. (GDS.) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นที่ 0.94 โดยให้การบำบัดทดลองเป็นเวลา 4 สัปดาห์ ๆ ละ 2 ครั้ง ๆ ละ 1 ชั่วโมง 30 นาที รวม 8 ครั้ง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ t-test โดยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2 องค์ประกอบ two-way Anova

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการบำบัดกลุ่มช่วยเหลือตนเอง ช่วยให้อาการซึมเศร้าของผู้สูงอายุลดลง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
2. ผู้สูงอายุที่ได้รับการบำบัดกลุ่มช่วยเหลือตนเอง มีอาการซึมเศร้าเฉลี่ยน้อยกว่าผู้สูงอายุที่ไม่ได้รับการบำบัดกลุ่มช่วยเหลือตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
3. เพศ อายุและระดับการศึกษา ไม่มีผลต่ออาการซึมเศร้าของผู้สูงอายุ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.....จิตเวชศาสตร์.....
สาขาวิชา.....สุขภาพจิต.....
ปีการศึกษา 2534.....

ลายมือชื่อนิติ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

C345381 : MAJOR MENTAL HEALTH

KEY WORD : SELF-HELP GROUP/ELDERLY/DEPRESSED

ORAWAN LEETHONG-IN: THE EFFECT OF SELF-HELP GROUP IN DEPRESSED ELDERLY AT ST. JOSEPH'S HOME IN KHON KAEN. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. BHIROM SUGHONDHABIROM, M.D., CO-ADVISOR : PROF. DR. ANAN SRISOPA, 114 pp. ISBN 974-579-847-9

This experimental research was to study the effect of Self-Help Group in 32 depressed elderly at ST. JOSEPH'S HOME in KHON KAEN by Solomon Four Group Design. The 32 subjects were randomly assigned into 4 groups, 2 experimental groups and 2 control groups. There were 8 subjects in each group. The subjects were assessed by Geriatric Depression Screening Scale (GDS.) before and after the Self-Help Group with reliability value at 0.94. The experimental took a total of 4 weeks during which the 2 experimental groups participated in 8 sessions, each session lasting for 1 hour and 30 minutes. T-Test statistics and two-way Anova were used in data analysis.

This research results were found as the following:

1. The effect of self-help group treatment could decrease depressed situational for the elderly with significant at.001 level.
2. The self-help group or experimental groups after treatment were found that the depression were approximately less than the elderly in control groups with significant at.001 level.
3. It was found that sex, age and educational background were not effected with depression for the elderly.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชาจิตเวชศาสตร์.....
สาขาวิชาสุขภาพจิต.....
ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิติ A. Sobok
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา อ. อานันท์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อ. อานันท์

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลือเป็นอย่างดียิ่ง ของ รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิงภิรมย์ สุคนธาภิรมย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และศาสตราจารย์ ดร. อนันต์ ศรีโสภาก อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็นต่าง ๆ รวมทั้งตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของการวิจัย ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งมาโดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในเจตนาและความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง ขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์นายแพทย์อุดม ลักษณะวิจารณ์ รองปลัดกระทรวงสาธารณสุข ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และอาจารย์พวงสร้อย วรรณกุล กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจแก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ ให้วิทยานิพนธ์สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณ St. Serena Escacha ผู้รับผิดชอบดูแลบ้านพักคนชราที่บึงกุยโฮเซฟ จังหวัดขอนแก่น ที่อนุญาตให้เข้าศึกษากับกลุ่มผู้สูงอายุที่บ้านพักคนชราแห่งนี้ รวมทั้งผู้สูงอายุทุก ๆ ท่าน ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ รัชนิบูลย์ เศรษฐภูมิรินทร์ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในด้านเอกสาร ข้อมูล คำแนะนำ และกำลังใจ ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการทำกลุ่มทุกครั้ง และขอขอบคุณ คุณจรัญ อึ้งสำราญ คุณศิริพร ทองบ่อ และคุณจิรารัตน์ พิมพ์ดีด พยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่น ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบคุณ นายแพทย์อภิชาติ มงคล ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการจัดพิมพ์ แก้ไขข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์

ท้ายนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอกราบระลึกถึงพระคุณ บิดา-มารดา ที่ให้การสนับสนุนในด้านการศึกษามาโดยตลอด ขอขอบคุณ พี่และน้องที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจตลอดมา

อรารม ลีทองอิน

ศูนย์วิทยุโทรพยาธิกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฅ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ณ

บทที่

1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
สมมติฐานในการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
คำนิยามศัพท์.....	6
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	6
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
ผู้สูงอายุ.....	7
ภาวะซึมเศร้า.....	10
การพัฒนาแบบวัดความเศร้าในผู้สูงอายุ.....	22
กลุ่มช่วยเหลือตนเอง.....	25
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	34
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	37
ตัวอย่างประชากร.....	37
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	38
แบบแผนการทดลอง.....	42
กระบวนการดำเนินการวิจัย.....	44
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	48

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิจัย.....	49
5. สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	62
เอกสารอ้างอิง.....	70
ภาคผนวก.....	75
ภาคผนวก ก.แบบประเมินผู้สูงอายุ.....	76
ภาคผนวก ข.การคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความเศร้า (GDS.)	81
ภาคผนวก ค.แบบบันทึกปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มช่วยเหลือตนเอง.....	82
ภาคผนวก ง.คู่มือการทำกลุ่มและการบันทึกกลุ่มช่วยเหลือตนเอง.....	83
ภาคผนวก จ.ตารางแสดงข้อมูลและค่าสถิติพื้นฐาน.....	109
ประวัติผู้เขียน.....	114

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1. ลักษณะของภาวะซึมเศร้า.....	15
2. ภาวะอารมณ์ซึมเศร้า.....	17
3. ดัชนีเลขแสดงค่า Internal Consistency ของ GDS, SDS และ HRS-D.....	24
4. แสดงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจำแนกตาม เพศ อายุ และระดับการศึกษา.....	50
5. แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) คะแนนซึมเศร้า และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ก่อนและหลังการทดลอง.....	51
6. เปรียบเทียบคะแนนซึมเศร้า ก่อนการทดลอง (Pre-test) ในกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มควบคุม 1	52
7. เปรียบเทียบคะแนนซึมเศร้าของผู้สูงอายุ ก่อนและหลังการทดลอง (Pre/Post-test) ในกลุ่มทดลอง 1	53
8. เปรียบเทียบคะแนนซึมเศร้าของผู้สูงอายุก่อนและหลังการทดลอง (Pre/Post-test) ในกลุ่มควบคุม 1	54
9. เปรียบเทียบคะแนนซึมเศร้าของผู้สูงอายุ หลังการทดลอง (Post-test) ในกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มควบคุม 1.....	55
10. เปรียบเทียบคะแนนซึมเศร้าหลังการทดลอง (Post-test) ในกลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุม 2.....	56
11. เปรียบเทียบคะแนนซึมเศร้าหลังการทดลอง (Post-test) ในกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2	57
12. เปรียบเทียบคะแนนซึมเศร้าหลังการทดลอง (Post-test) ในกลุ่มควบคุม 1 และกลุ่มควบคุม 2	58
13. วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนซึมเศร้า จำแนกตามกลุ่มทดลองและเพศ.....	59
14. วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนซึมเศร้า จำแนกตามกลุ่มทดลองและอายุ.....	60
15. วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนซึมเศร้า จำแนกตามกลุ่มทดลอง และระดับการศึกษา.....	61

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิ

หน้า

1. แสดงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในกลุ่มช่วยเหลือตนเอง.....31
2. แสดงลักษณะการทดลองแบบ Solomon Four Group Design.....42
3. แสดงรูปแบบการจัดที่นั่งกลุ่มช่วยเหลือตนเอง.....46

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย